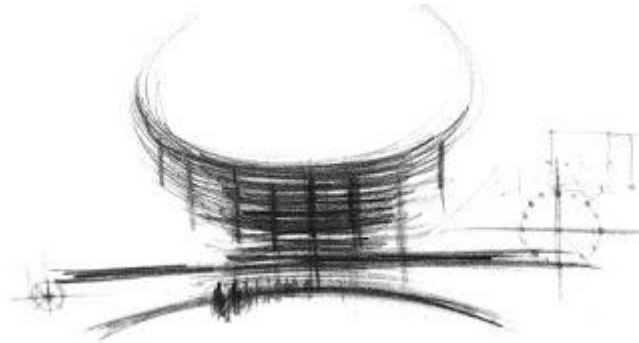

לשבור את השתיקה קלאודיה אידן

LQ 727

השתיקה נשענת על סיבות שונות ויש לה אפקטים שונים. השתיקה כמו ההימנעות, גם אם היא מנומקת, יכולות להיהפך לאויבות של הדמוקרטיה. האמרה: "דין שתיקה כהסכמה" מציגה בעיתיות זו בפשטות. למה מסכימה השתיקה? מה היא מעניקה? היא מציגה את חוסר הישע הרדיקלי שיכול סובייקט לחוש נוכח שיח מרושע פופוליסטי או להתחנף אל הפוליטיקה של היען, אליבי פשוט, כפי שאמרה עממית מציגה זאת: "לב שאינו רואה, אינו חווה".

התנועה זאדיג נאבקת באופן ברור כנגד השתיקה. היא מעוררת אימפקט במיוחד בשל ההתנעה אל מחוץ הנורמות, שוברת עם ה"ניטרליות" לכאורה האנליטית באופן חד. למרות הכול היא מציגה שאלות, שנראה לי אינן עדיין פתורות, על המנגנונים שבאמצעותם הפסיכואנליזה יכולה לחשוף את האפקטים הדיסקורסיביים של כל חברה ולהשפיע על הפוליטיקות המקומיות.

תנועה זו של אפס השפלה מייצגת בשבילי אירוע בהנגדה חזקה לשתיקה שאומצה במהלך מלחמת העולם השנייה על ידי אנליטיקאים רבים נוכח הביטול המוחלט של כל זכות אנושית. בראיון שאנליטיקאי ישראלי העניק ביחס למחקר קצר על ההיסטוריה של הפסיכואנליזה בארץ, התייחס לתופעת השתיקה במנוחים של: "חסר דור". אנו יכולים לקרא את הניסוח הזה כעמדה מול הממשי, כחסר בקריאה או אפילו כחסר בפעולה.

השתיקה של רוב האנליטיקאים מאותה תקופה לא הייתה שונה לשתיקה של האומות, בדומה לזו שהן מחזיקות היום נוכח האסונות הפוליטיים וחברתיים, הרדיפות והרצח של עמים.

אני כותבת שורות אלה דווקא 50 שנה אחרי יוני 1967, 50 שנה אחרי מלחמת ששת הימים. באיזה מנגנון להשתמש כאן בפני המורכבות הקיצונית שאנו חיים? מול התוצאות שההתפשטות הטריטוריאלית יצרה ושנוגעת לחיים של שני עמים שונים? הקבוצה "שוברים שתיקה" מנסה באמצעות העדויות של חבריה להעביר תמונה על המצב במסגרת של מוסדות חינוכיים וקהילתיים בישראל, אך גם בחול, דבר המזין עמדה אנטי-ישראלית שלצערנו משפיעה באופן מסוים על פוליטיקה של בויקוט, של חרם כלפי מדינת ישראל וכלפי מוסדותיה האקדמיים. למצוא את האופן המתאים והיעיל לאבק בשתיקה היא סוגיה בעלת משקל.

אך בהזדמנות זו הייתי רוצה להתייחס לאפקטים דיסקורסיביים מסוימים, אכן מאד "רעשניים" שבהנגדה לשתיקה של אחרים, מבלבלים בפרישתם את שיח האדון שבו שוכנים לשיח דמוקרטי. כך, ערכאות ממשלתיות הפעילו קו פוליטי פופוליסטי של ביטול מימון פעילויות תרבותיות כמנגנון להתערבות בתכנים התמאטיים שלהן. ברור שכל פעילות תרבותית שחושפת ביקורת על הפוליטיקה של הממשלה ומבטאת דעות אחרות, תחושב לפעילות "שמאלנית" כמעט "חבלנית".

משרד החינוך, למשל הזמין את כתיבתו של קוד אתי מיושם לאקדמיה, לפעולה ושיח של מורים אוניברסיטאיים, הקובע מה שניתן או אסור להגיד וכך, באופן פרדוקסאלי בשם "דמוקרטיה" ממשלתית מבדלת, לנטרל כל דעה מעובדת ומנומקת.

כיצד לשבור את השתיקה? כיצד להשפיע על סקטורים ראקציונריים ולהגן על הזכויות האזרחיות? גם אם הפסיכואנליזה מכירה מקרוב את השתיקה הזו של האנליטיקאי המגלמת נוכחות מוצקה של הסיבה, היא פועלת דווקא כסוכן של שיח ההוויה המדברת המחפש לשבור עם השתיקה של איוויה ושל התענגותה. מה יכול אז למלא מקום דומה לזו של השתיקה בשדה החברתי כך שיאפשר להניע את הדעה הציבורית ולהגן על הדמוקרטיה?

ירושלים, 15 ביוני 2017

on junio 28, 2017

Enviar por correo electrónicoEscribe un blogCompartir con TwitterCompartir con FacebookCompartir en Pinterest